

Butlletí 98

Informatiu de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya

Editorial



Nous temps, nous estatuts, nou nom!

Per no trencar la tradició dels últims temps, l'Associació va tornar a organitzar un acte en dia 13 i això no va suposar cap malefeci. En aquest cas, després de la presentació del *Manual d'arxivística i gestió documental* el passat desembre i la presentació del *Lligall* número 30 el passat juliol, ara ha tocat el torn a l'assemblea general extraordinària per procedir a la discussió i votació de la proposta de reforma dels estatuts de l'Associació.

Després d'uns mesos de reflexió i maduració de la proposta, la Junta Directiva de l'Associació va decidir convocar tots els seus socis i sòcies a una assemblea general extraordinària per ratificar la proposta d'estatuts. Aquesta assemblea, celebrada el passat 13 de desembre a la sala d'actes del Consorci de les Drassanes Reials i Museu Marítim de Barcelona, va ratificar per unanimitat la proposta presentada per la Junta Directiva.

Entre les raons de la proposta de modificació dels Estatuts hi havia diferents consideracions. En primer lloc, l'adaptació a la Llei 4/2008, de 24 d'abril, del llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques, la qual cosa obligava les associacions a adaptar els seus estatuts en un termini màxim de tres anys des de la seva entrada en vigor. D'acord amb aquest precepte legal, l'Associació havia d'ajustar, abans de l'estiu del 2011 uns quants articles referits a alguns dels objectius i funcions, a l'establiment i còmput de terminis de constitució i funcionament de les assemblees, a l'adopció d'acords per majories simples i/o qualificades, etc. a la nova legislació.

En segon lloc, proposar un canvi de denominació de l'Associació per incloure l'accepció "gestors de documents" i passar a anomenar-se "Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya". Aquest nou nom, que inclou l'adaptació del logotip

de l'Associació, vol servir per evidenciar la unitat de la metodologia arxivística i de gestió documental, atès que no estem parlant de professions diferents; dins de la comunitat arxivística hi ha el consens generalitzat que quan parlem d'arxiver i de gestor de documents, estem parlant d'una mateixa professió i, en aquest sentit, el guió de separació ajuda a mantenir aquesta visió.

En els últims anys, els professionals de l'arxivística hem passat d'uns postulats basats només en la protecció del patrimoni documental a incorporar també l'assumpció d'un rol fonamental en les polítiques de gestió de la informació a les administracions públiques i a les empreses privades. Per a l'arxiver-gestor de documents, aquesta intervenció ha significat haver de participar d'una manera activa en el disseny dels formularis i dels processos administratius, en la decisió dels suports de treball, en la formulació dels programes d'informatització de les funcions administratives i del tractament dels documents electrònics, en les polítiques de descripció i accés a la informació, en l'execució de plans de millora de la qualitat, en la formalització dels programes d'avaluació i selecció dels documents, i en la preservació de la informació essencial. L'arxivística actual pretén fonamentar-se, en una definició més precisa dels seus objectius, en un equilibri entre els dos vessants dels arxius, l'administratiu i l'històric. El repte és conjuminar la comunicació o informació dels fons a la societat, a partir d'una integració més dinàmica en els projectes i les polítiques culturals, científiques i administratives, alhora que es garanteix la preservació de la documentació.

Seguint aquest fil argumental, una tercera raó del canvi dels estatuts ha estat la incorporació del concepte *gestió de documents* entre els objectius de

Sumari

El vocal informa

- Jornada "Definició de les competències professionals" i trobada del grup de treball europeu sobre competències a Hèlsinki.
- L'espai del TEAM Catalonia (InterPARES 3 Project) al web de l'AAC: un nou recurs i servei.
- L'Associació d'Arxivers de Catalunya: 25 anys al servei de la formació de professionals.
- Conclusions de les Terceres Jornades d'Educació i Arxius. "Fonts primàries en l'educació digital"

Notícies

La Ressenya

De l'arxiu a l'arxiver
Arnau Guardiola Ponti
Responsable del Servei d'Arxiu d'Oficina Ponti, SLP

La Junta informa

Edita:

Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya

Redacció:

Rocafort, 242 bis, 1r.

08029 Barcelona

Tel. i fax: 934 19 89 55

a/e: associacio@arxivers.com

Coordinació:

M. Luz Retuerta

Disseny i producció:

Disseny Visual, SL

Impressió:

Alpres, Mèxic 19

Dipòsit Legal: 292/89

ISSN: 0214-6924

l'AAC. Els motius són les noves necessitats de l'Administració i les demandes provinents de la societat contemporània. L'exercici i la protecció de drets personals i col·lectius, i l'exigència d'una Administració pública entesa com a servei als ciutadans requereixen i requereixen polítiques concretes en gestió documental i arxius per tal de possibilitar la gestió adequada de la documentació, l'accés als documents públics i al patrimoni documental, una seguretat jurídica i transparència més gran en les actuacions administratives i la millora de l'eficàcia i la rendibilitat de les organitzacions.

L'assumpció d'aquests nous rols per part dels arxivers en el dinàmic sector de la cultura organitzativa n'ha redefinit l'àmbit d'actuació i l'ha redimensionat. Lògicament, és de gran incidència i transcendència en l'evolució de la professió el que deriva del desenvolupament constant i progressiu de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Atesa l'enorme influència que tenen i continuaran tenint en la gestió documental i els arxius (producció de documentació, tramitació i gestió de processos, comunicació, difusió, explotació i emmagatzematge de documentació i informació; e-administració; comerç electrònic, etc.), han determinat, i continuaran determinant, una part important de les competències tècniques de la professió.

Una quarta raó ha estat la necessitat d'incorporar noves vocalies a la Junta Directiva per donar res-

posta al creixement de l'Associació al llarg dels últims anys. Aquest creixement ha estat molt important, així com el nivell de serveis i prestacions, però l'estructura s'ha mantingut intacta. Per tot plegat, s'ha valorat convenientment l'oportunitat de dotar la Junta Directiva de més vocalies i, en aquest sentit, l'eliminació del límit de vocalies podrà comportar l'adaptació més flexible a les necessitats constants de millora per tal de portar a terme les actuacions i objectius que té encomanats l'AAC.

A més, el fet que la professió hagi tingut un creixement importantíssim ha comportat i comporta assumir noves tasques d'assessorament, d'oferiment de nous productes i serveis o de cerca de nous actius que puguin redundar en benefici dels professionals de l'arxivística i la gestió documental.

En definitiva, engegarem una nova etapa a l'AAC, caracteritzada per l'adaptació a un entorn més pluridisciplinari, amb una imatge més moderna i amb un impuls dels serveis que vol continuar prestant com a associació professional. Des de l'AAC volem convidar tots els membres de la comunitat arxivística a continuar donant suport a l'AAC, ara Associació d'Arxivers-Gestors de Documents, amb l'objectiu de continuar fent de l'Associació un referent per a la defensa dels interessos del col·lectiu professional i alhora per a la promoció de polítiques arxivístiques i de gestió documental a les institucions i empreses, tant públiques com privades.

El vocal informa

Jornada "Definició de les competències professionals" i trobada del grup de treball europeu sobre competències a Hèlsinki

Josep Conejo

Vocal de Treball i Estatus Professional

El passat dia 14 d'octubre, a la ciutat de Hèlsinki, es va celebrar la jornada d'estudi "Definició de les competències professionals, la clau per al desenvolupament professional en el camp dels arxius?" ("*Defining professional competències - A key to professional development in the archives field?*"), organitzada per l'Arxiu Nacional de Finlàndia i l'ICA. Hi van participar una selecció de 25 arxivers finlandesos que representaven els diversos àmbits professionals i el grup de treball del projecte de *Manual de competències professionals* de l'ICA, que compta amb la participació de l'Associació d'Arxivers de Catalunya. L'objectiu de la Jornada era fer una prova pilot del contingut del *Manual de competències* elaborat pel grup de treball de l'ICA, amb les del grup d'arxivers seleccionat.

La Jornada es va estructurar en dues parts ben diferenciades. En la primera, Christine Martínez va presentar l'estat actual del treball del projecte de l'ICA sobre el *Manual de competències*. Després Berndt Fredrikson, Agnès Dejob, Thijs Laeven i Josep Conejo van presentar els models nacionals de treball sobre competències de Suècia, França, Holanda i Catalunya, respectivament. Armi Helenius va cloure aquest bloc amb l'exposició del model finlandès.

La segona part va tenir el format de taller, la qual cosa va permetre treballar en petits grups els temes proposats, i una vegada acabats els tallers es

van exposar els resultats en sessió plenària. El primer taller va consistir a identificar les competències essencials de la professió, i per a aquesta tasca es van formar dos grups, cada un d'ells va extreure les seves pròpies conclusions, que després es van discutir i unificar en la sessió plenària. A partir del resultat d'aquest primer taller, es van organitzar dos tallers simultanis, un grup treballava la detecció i creació d'indicadors, i un altre grup girava al voltant de les conseqüències i l'adequació en la formació dels professionals segons el model de competències establert.

Els arxivers finlandesos assistents i el grup de treball de l'ICA van valorar molt positivament la Jornada perquè es va fer evident que una de les idees fonamentals del *Manual*, la necessitat de la professió de tenir un model de competències que en permeti el desenvolupament, també es detecta entre els arxivers finlandesos. En definitiva, la situació que viu la professió actualment és molt semblant a tots els països europeus.

L'endemà, 15 d'octubre, va tenir lloc en el mateix Arxiu Nacional de Finlàndia la tercera reunió del grup de treball per a la redacció del *Manual de competències*. Van assistir a la reunió: Carmen Cuevas Blanco (Ministeri de Cultura d'Espanya), Berndt Frederikson (Suècia), Thijs Laeven (Holanda), Agnès Lejob (França), Jari Lybeck (Finlàndia), Christine Martínez (Fran-



Participació de l'AAC a la Jornada del Hèlsinki



Taller organitzat a Hèlsinki

ça i coordinadora del grup) i Josep Conejo Muntada (AAC). En van excusar l'assistència Caroline Brown i Patricia Whatley (Escòcia). Primerament, es va valorar la jornada del dia anterior, es van comparar les qüestions sorgides amb els continguts dels capítols del *Manual* i es van afegir els comentaris que ens van fer els arxivistes finlandesos. Posteriorment, es va posar en comú l'estat dels treballs de redacció dels diferents capítols i es va decidir el contingut dels diferents annexos, on l'AAC exposarà el treball rea-

litzat pel grup de competències de l'Associació. Es va acordar que els autors de cada capítol afegirien i corregirien els textos i que, més tard, Jari Lybeck (representant de Finlàndia) s'encarregaria de l'edició del text, d'unificar l'estil i de corregir redundàncies entre els diferents capítols, entre altres qüestions. El grup vol intentar presentar el Manual el mes d'agost de l'any vinent a Edimburg, en el marc de la trobada de la Segona Conferència Internacional d'Associacions Professionals (ICA/SPA).

L'espai del TEAM Catalunya (InterPARES 3 Project) al web de l'AAC: un nou recurs i servei

Miquel Serra

Vocal de Recerca i Noves Tecnologies

A finals de 2010 es va activar el nou espai del TEAM Catalunya dins del web de l'AAC. Aquest espai neix amb la finalitat d'oferir un nou servei de l'AAC a les persones associades i té com a objectiu principal oferir tots els recursos desenvolupats i elaborats pel grup de treball de l'AAC (TEAM Catalunya) i per la resta de grups de treball del Projecte Internacional InterPARES 3.

Els apartats d'aquest espai o secció seran els següents: Organització i constitució del TEAM Catalunya, Summits (cimeres), Participació i Col·laboració en el Projecte, Funcionament: Workshops (sessions), La Recerca (estudis generals i casos d'estudi) i Formació i Difusió.

Mitjançant aquests apartats es podrà obtenir informació sobre la constitució, el funcionament, la recerca i les diferents accions del grup de treball i sobre la participació i col·laboració de l'Associació d'Arxivistes de Catalunya (TEAM Catalunya) en el projecte internacional d'InterPARES 3. Es posarà èmfasi en la difusió i publicació de la recerca i els estudis engegats pel grup de treball i de totes aquelles activitats que se'n deriven: articles, ponències, accions

formatives, informes, etc. També es difondran els productes del projecte Internacional d'InterPARES 3 Project.

A banda d'oferir els recursos i productes catalans i internacionals del projecte d'IP3, aquest espai també pretén ser un punt de contacte entre els associats i els professionals, interessats en l'autenticitat de la documentació electrònica i la preservació digital, amb el TEAM Catalunya.

Amb aquest nou espai del web de l'Associació d'Arxivistes de Catalunya es vol potenciar i dinamitzar les accions i activitats del grup de treball de l'Associació. També es vol deixar palesa la nostra contribució, participació i col·laboració en el projecte internacional InterPARES 3, liderat per la Universitat British Columbia.

Com a "plats forts" d'aquest nou espai, l'any vinent volem oferir la versió definitiva en català de la traducció dels termes de la primera remesa de la terminologia InterPARES 3 Project, les ponències i articles publicats pel TEAM Catalunya i els informes de seguiment de les activitats desenvolupades en les sessions de treball.

L'Associació d'Arxivistes de Catalunya: 25 anys al servei de la formació de professionals

Carme Garcia i Miquel Serra

Vocalies de Formació i Recerca i Noves Tecnologies
Associació d'Arxivistes de Catalunya

Aquest estiu, l'Associació d'Arxivistes de França (AAF) va encarregar a l'Associació d'Arxivistes de Catalunya (AAC) la redacció d'un article sobre la formació que duu a terme. Ho va fer pel pes específic que ha tingut, i encara manté, la nostra associació en la formació de professionals en arxivística i gestió de documents.

Aquest article ha estat publicat el desembre de 2010 a *La Gazette des archives*, núm. 218 (<http://www.archivistes.org/-La-Gazette-des-archives->). El autors de l'article són Alfred Mauri, Remei Perpinyà i Miquel Serra.

La primera part de l'article explica la història i l'actu-

alitat dels estudis universitaris en arxivística i gestió de documents a Catalunya iniciats des de l'Associació d'Arxivistes de Catalunya i continuats des de l'ESAGED (Remei Perpinyà i Alfred Mauri). La segona part de l'article està dedicada a la formació contínua de l'AAC, en concret, a la planificació, la programació, el funcionament i l'avaluació de les accions formatives desenvolupades cada any.

Aquest article servirà per a difondre les accions formatives que ha dut a terme l'AAC des de la seva creació arreu de França i dels països i persones de parla francesa, per tant serà una nova acció per a poder propagar un dels pilars i serveis més im-

portants que ofereix l'AAC a les seves associades i associats i a tots els professionals interessats a adquirir coneixements en arxivística i gestió de documents de Catalunya. Tant l'Alfred com la Remei són dos referents de la

Conclusions de les Terceres Jornades d'Educació i Arxius. "Fonts primàries en l'educació digital"

—
Patricia Lloveras
Representant de l'AAC al
comitè organitzador

Amb una participació d'assistents important i la valoració positiva de les ponències, comunicacions presentades i debats, el dissabte 23 d'octubre, van concloure les Terceres Jornades d'Educació i Arxius, celebrades al Campus de la Vall d'Hebron de Barcelona.

A partir dels tres àmbits de treball que es van plantejar en aquestes jornades, s'estructuren les conclusions següents:

Pel que fa al primer àmbit, sobre l'*enfortiment dels arxius com agents educadors en la societat del coneixement*, s'evidencia que s'ha d'avançar en la consolidació dels serveis educatius dels arxius, i es proposa crear la figura del tutor de recerca o tutor d'arxiu, associat als serveis didàctics o educatius de l'arxiu. Aquest professional hauria de tenir un doble perfil, basat en el coneixement de les normes, les tècniques arxivístiques i els fons de l'arxiu, i en l'experiència a aula.

En segon lloc, en relació amb *la tecnologia al servei de les fonts primàries com a eines educatives*, s'ha

formació en arxivística i gestió de documents i per aquest motiu i, aprofitant l'avinentsa, una vegada més l'Associació d'Arxivers de Catalunya els vol agrair públicament la participació i col·laboració en la redacció d'aquest article.

d'avançar a definir criteris comuns en la descripció dels recursos, cercadors i bases de dades, per tal de facilitar la recuperació i la interrelació de la informació per a una millor comunicació i explotació didàctica.

I, quant al tercer punt, *models per dissenyar propostes didàctiques d'aula utilitzant les tecnologies de l'aprenentatge i del coneixement (TAC) i les fonts primàries*, s'ha constatat l'esforç de les diferents institucions per a estructurar i coordinar aquestes propostes, amb l'objectiu de facilitar la localització i l'ús d'aquests recursos per part dels docents i dels professionals dels arxius.

El comitè organitzador, format per representats d'institucions tant de l'àmbit docent com de l'arxivístic, ha valorat molt positivament la celebració d'aquestes jornades i, per tant, es compromet a organitzar-les de manera periòdica cada dos anys.

També s'ha proposat que l'any que no es facin les Jornades, s'organitzarà una activitat, conferència, taula rodona, presentació de materials, etc., adreçada conjuntament a arxivers i docents.

Notícies

Entre el 16 i el 19 de novembre es van celebrar les XI Jornades Imatges i Recerca

Unes dues-centes persones van assistir a les XI Jornades Imatge i Recerca (Jornades Antoni Varés), organitzades pel Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona amb la col·laboració de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, entre els dies 16 i 19 de novembre.

Les Jornades, que enguany celebraven el seu vintè aniversari, van començar el dia 16 a les instal·lacions de l'Arxiu Municipal de Girona, amb la realització del taller "Medidas preventivas en la conservación de fondos fotográficos," impartit per Rosina Herrera, conservadora de fotografia al Museum of Modern Art (MoMA) de Nova York.

El dia 18 van començar les ponències i comunicacions que componen l'acte central de les Jornades. Per destacar alguns dels ponents, podem citar James Reilly, director de l'Image Permanence Institute de Rochester (Nova York), que va oferir la conferència titulada "La preservació de la fotografia en la perspectiva del segle XXI," o Lukas Rosenthaler, membre del Imaging & Media Lab de la Universitat de Basilea, que dedicà la seva xerrada a la digitalització i la preservació del material fotogràfic.

El programa d'aquesta edició va donar especial importància al debat i a la participació. Exemple d'això va ser la taula rodona amb el títol "Atendre el patrimoni fotogràfic: planificació i polítiques de gestió," en la qual van intervenir Ramon Alberch (subdirector



general d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya), David Balsells (director del Departament de Fotografia del MNAC), Joan Boadas (director del CRDI), Joan Fontcuberta (president de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya, AAVC), Severiano Hernández (subdirector general de los Archivos Estatales) i David Iglésias (relator del debat en línia previ a les Jornades).

Aprofitant el marc de les Jornades, David Leitch (secretari general de l'ICA) i Joan Boadas (comissionat de l'ICA per a arxius fotogràfics i audiovisuals) van presentar el Grup de Treball de Documents Fotogràfics i Audiovisuals del Consell Internacional d'Arxius (ICA).

Conferència col·loqui sobre les sentències del TC en relació amb els recursos d'inconstitucionalitat contra l'Estatut



El passat 25 de novembre, l'AAC va organitzar la conferència-col·loqui "El control i la gestió dels arxius: entre les previsions estatutàries i la doctrina del Tribunal Constitucional", que va comptar amb la participació de Xavier Bernadí, professor de la Universitat Pompeu Fabra i secretari de la Comissió de Traspassos Estat-Generalitat de Catalunya.

Al llarg de la conferència, el professor Bernadí va analitzar les sentències del Tribunal Constitucional (TC) sobre els recursos d'inconstitucionalitat en matèria de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Es tracta de les sentències 46/2010, 47/2010 i 48/2010 del Tribunal Constitucional (TC) que desestimen els recursos d'inconstitucionalitat presentats per les comunitats autònomes d'Aragó, Illes Balears i Comunitat Valenciana respectivament, contra la disposició addicio-

nal tretzena de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, la qual estableix que "els fons propis de Catalunya situats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Arxiu Reial de Barcelona s'integren en el sistema d'arxius de Catalunya." Aquesta disposició va provocar que els governs autònoms d'Aragó, Illes Balears i Comunitat Valenciana presentessin un recurs amb l'objectiu d'evitar perdre sobirania sobre una part dels documents de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA).

Entre les conclusions del col·loqui, podríem esmentar la contradicció que suposa que el TC confirmi que els fons propis catalans s'integren en el SAC i a la vegada ressalti la protecció extra que hi dona la Generalitat mantenint la unitat de l'Arxiu. La conferència va suscitar un interessant debat entre el ponent i la trentena d'associats i associades que hi van assistir.

L'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals, convidat a la conferència internacional de IASA-AMIA, a Filadèlfia, i al festival Memorimage de Reus

L'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals (OPATL) va participar en la primera conferència internacional organitzada conjuntament per la IASA (International Association of Sound and Audiovisual Archives) i l'AMIA (Association of Moving Image Archivist), entre els dies 2 i 6 de novembre a Filadèlfia (Estats Units).

Joan Boadas, director del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), en representació de l'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals (OPATL), va ser convidat a presentar la *Guia de bones pràctiques per a la creació d'un Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals*, un text que pretén sistematitzar tot el treball fet en el si de l'OPATL amb la voluntat que serveixi de referència per a la creació d'un organisme similar en qualsevol part del món.

L'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals va néixer formalment el dia 6 de març de 2008 gràcies a un conveni de col·laboració subscrit entre el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona, la Xarxa de Televisions Locals (XTVL), l'Arxiu Nacional d'Andorra (ANA) i l'Associació d'Arxivers de Catalunya (AAC), amb la voluntat de contribuir a salvaguardar la documentació audiovisual generada per les televisions locals de Catalunya i Andorra. L'èxit d'aquesta iniciativa va dur els seus membres a reflexionar sobre la possibilitat d'exportar-la a altres territoris amb circumstàncies similars

pel que fa a la producció de documentació audiovisual d'àmbit local. Això va motivar la realització de la *Guia de bones pràctiques per a la creació d'un Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals*. Com a conseqüència d'aquesta vocació internacional i gràcies a una subvenció del Consell Internacional d'Arxius (ICA), la guia ha estat editada en quatre idiomes (castellà, anglès i francès) i en quatre més en versió reduïda (àrab, hindú, japonès i rus).

D'altra banda, l'experiència de l'Observatori Permanent d'Arxius i Televisions Locals (OPATL) va ser present en el festival Memorimage celebrat a Reus entre els dies 10 i 13 de novembre, concretament, en el debat sobre la preservació del llegat audiovisual del dia 13. Joan Boadas, membre de l'OPATL, va participar en la taula rodona que duia el títol "El llegat audiovisual: un patrimoni per conservar. Què estem fent?," juntament amb professionals de l'Institut de l'Audiovisual de França (INA), de la Generalitat de Catalunya, de la Filmoteca de Catalunya i de Televisió de Catalunya.

El festival Memorimage "Films d'avui amb imatges d'ahir" és un festival internacional de caràcter competitiu centrat en pel·lícules que incorporin imatges d'arxiu en moviment. El festival té com a objectiu en darrera instància contribuir a recuperar i conservar el patrimoni audiovisual i posar de manifest el valor de la imatge en la configuració de la memòria individual i col·lectiva.

Entra en funcionament l'Arxiu Judicial Territorial de Barcelona

El passat 25 d'octubre va entrar en funcionament l'Arxiu Judicial Territorial de Barcelona, d'acord amb el Pla d'arxius judicials 2007-2010 del Departament de Justícia. Aquest arxiu, situat al carrer Roger de Flor, 62-68, de Barcelona, acull fons del Tribunal Industrial, el Tribunal Arbitral de Censos de Barcelona, el Tribunal de Cassació de Catalunya i el Tribunal de Responsabilitats Polítiques, entre altres.

El Departament de Justícia ha identificat, classificat, ordenat i catalogat un total de 55.425 expedients judicials del període de 1910 a 1985 dels fons històrics del Palau de Justícia de Barcelona. En total 1.385 capses i prop de 200 metres lineals de documentació. L'Arxiu té capacitat per a conservar 5 km lineals

de documentació

Aquest arxiu és el tercer arxiu judicial territorial que es posa en funcionament, després dels de Girona (2007) i la Ciutat de la Justícia de Barcelona i l'Hospitalet de Llobregat (2009), en el marc del desplegament de la Xarxa d'Arxius Judicials de Catalunya.

Els arxius judicials territorials tenen les funcions de custodiar i gestionar la documentació dels jutjats i tribunals de la demarcació judicial corresponent, durant la fase compresa entre el 16è i 30è any des de la seva creació, i actuen com a arxius intermedis entre els arxius gestionats pel Departament de Justícia i els arxius històrics del Departament de Cultura.

Curs de restauració de paper al Museu de Montserrat

Eva Buch

El paper ha estat un dels suports més emprats per milers d'artistes d'arreu del món. En aquest context, no és estrany que molts museus posseeixin un gran fons dedicat exclusivament al paper. Aquest suport queda generalment relegat a un segon terme, sempre darrere de les considerades grans obres d'art. En aquest sentit, el paper ha de patir les conseqüències de ser sempre a la cua de les peces que cal intervenir per a la seva futura conservació.

El Museu de Montserrat era un de tants museus que patia aquesta situació. El seu fons artístic executat sobre paper creixia a un ritme considerable i no s'hi havia dedicat cap actuació de conservació o restauració més enllà de ser guardat amb gran cura. Després de visitar diversos centres vam observar que aquest no era només un problema del nostre museu, sinó que era una constant que es repetia. Aquesta situació va portar el personal del Museu a buscar un restaurador especialitzat en paper, ja que cada matèria precisa un tractament específic. El primer contacte amb les responsables de l'Estudi B2, un dels més reputats de tot l'Estat, va ser molt positiu i en sorgí un feeling especial, que s'ha acabat traduint en una estreta col·laboració. En una de les diverses converses entre les dues empreses sorgí la idea de fer un curs tècnic dedicat a la conservació i gestió de les col·leccions de paper i obra gràfica. El gran nombre de peces sobre suport cel·lulòsic feia possible fer un curs que, tant a escala teòrica com pràctica, ajudés els professionals del sector a solucionar un problema massa habitual en museus i centres del nostre territori.

El curs, estructurat en dues parts, perseguia com a objectiu principal ajudar el personal responsable de col·leccions, arxius o centres artístics, restauradors, estudiants i persones interessades en el patrimoni gràfic o documental, a conèixer i diferenciar les diferents patologies que afecten aquest suport, i a valorar i pensar quin és el tractament més adequat per a cada una de les peces que tenim en la col·lecció. Aquests objectius es varen assolir mitjançant els dos vessants del curs, el teòric, on es van explicar les diverses tipologies i tècniques aplicades sobre el ma-

terial cel·lulòsic i les degradacions o patologies que l'afecten, i el pràctic, amb diverses sessions, com la celebrada el 29 de juny, on es tractà de mostrar com es pot avaluar l'estat de conservació d'un fons artístic i com es pot plantejar una nova gestió documentant i elaborant noves fitxes d'avaluació.

D'altra banda, la part pràctica va servir perquè els alumnes poguessin viure i afrontar la realitat de la conservació d'un material extremadament fràgil com és el paper, de la mateixa manera que van poder decidir sobre els diversos materials de conservació escollint el millor mètode per estabilitzar i conservar cada una de les peces. Alhora, en les diverses sessions pràctiques van poder treballar altres continguts com la neteja i la desinfecció o la confecció de sistemes de protecció específics per a cada una de les peces.

Així mateix, cal destacar també la sessió de debat feta en finalitzar la jornada, on es posaren en comú les tasques i feines del curs, així com els problemes i els dubtes apareguts durant les jornades. Aquesta taula rodona fou presidida per personalitats destacades en el món de l'art, com són el Sr. Francesc Fontbona, el Sr. Giralt-Miracle o el Sr. Carles Taché, i especialistes en restauració, com la Sra. Carme Bello, responsable de l'estudi de restauració B2; el Sr. Ubaldo Sedano, cap de restauració del Museu Tyssen-Bornemisza, o el Sr. Reyes Jiménez, cap de restauració del Museu Picasso. Aquest debat entre professionals del sector i l'alumnat del curs va adquirir un alt grau d'importància en les jornades tècniques, ja que foren aquests experts i professionals del sector els que dedicaren una especial atenció a resoldre els dubtes exposats per l'alumnat, i explicaren casos i qüestions que afecten directament la seva feina. En definitiva, una experiència molt satisfactòria tant per als alumnes com per al professorat i els organitzadors, ja que tots plegats van treballar de manera decidida, van participar-hi activament i van exprimir els coneixements dels professionals al màxim. Així, doncs, cal ressaltar l'èxit del projecte, que tant de bo es pugui repetir en altres ocasions, per tal d'oferir així cursos tècnics específics d'un nivell a l'alçada dels professionals del nostre sector.

La ressenya

GARCIA-MIGUEL, Alfonso, *Los archivos de la Unión Europea: qué son y cómo se tratan*, Gijón: Trea, 2010, 136 p.

Gustau Castanyer i Marquardt

Aquest llibre ve a emplenar un notable buit en la bibliografia arxivística estatal sobre els arxius de la Unió Europea. 25 anys després de l'ingrés de l'Estat espanyol a la Unió Europea i tot i que alguns dels projectes de més impacte en el món dels arxius han estat promoguts des de la UE (DLM Fòrum i MoReq), els arxius de les institucions europees han mantingut una notable opacitat per a nosaltres. Les úniques publicacions que hi ha s'adrecen als arxius de la UE tangencialment des de la perspectiva del món de la documentació. Val a dir que aquesta opacitat es atribuïble tant a la manca de publicacions de l'Estat espanyol com a una política de difusió

més aviat migrada des dels arxius de les mateixes institucions europees.

Cal agrair a Joan Boadas, director de la col·lecció "Archivos Siglo XXI", haver redreçat aquesta mancança així com haver seleccionat un autor ben posicionat per redactar un manual com aquest. Alfonso García-Miguel és un jove funcionari comunitari que va treballar quatre anys al Secretariat General de la Comissió Europea ajudant a pilotar el projecte sens dubte més ambiciós de totes les institucions europees: e-Domec (Gestió de documents electrònics a la Comissió Europea).

El llibre està estructurat en set capítols: Introducció,



Unió Europea: Història i Institucions, Legislació sobre documents, La gestió documental a la Comissió Europea, El projecte e-Domec, Arxius històrics de les institucions europees, Institut Universitari de Florència, Arxius Històrics de la Unió Europea i Annexos.

El llibre cobreix molt terreny en poc més de 130 pàgines. Dissortadament això només li permet tractar els arxius històrics de les tres principals institucions europees: Comissió, Parlament i Consell. Queden a banda Tribunal de Justícia, Tribunal de Comptes, Comitè Econòmic i Social, Comitè de les Regions, Banc Central Europeu i Banc Europeu d'Inversions. Una llàstima, però tanmateix, una decisió comprensible tenint en compte els límits d'extensió marcats per la col·lecció.

Després d'un bon capítol de síntesi sobre el complex entramat de les institucions europees, l'autor presenta i analitza la principal legislació sobre documents (obertura al públic dels arxius històrics, administració de documents, documents electrònics, accés públic als documents i protecció de dades personals).

El capítol més interessant del llibre és sens dubte el referent a e-Domec. L'any 2002, la Comissió, conscient de la necessitat de renovar totalment el seu obsolet sistema de gestió documental i d'abordar el repte de la gestió de documentació electrònica, va iniciar el projecte e-Domec (Electronic Document Management in the European Commission), un veritable exemple per a les nostres institucions. Gestionat des d'un servei de màxima centralitat (el Secretariat General de la Comissió), amb una sòlida base reglamentària, e-Domec creava la figura del

DMO (Document Management Officer) a cadascuna de les direccions generals de la Comissió. Després d'un esforç sistemàtic de difusió i formació, el resultat final ha estat el desenvolupament de les aplicacions Hermes i Ares, un projecte d'ECM (Electronic Content Management), és a dir, la integració de gestió documental, procediments de treball, preservació a llarg termini i seguretat a escala de tota l'organització, precisament el mateix objectiu vers el qual es mouen totes les organitzacions importants en aquest mateix moment.

Els dos capítols següents parlen dels arxius històrics de la Comissió, Parlament i Consell així com dels Arxius Històrics de la Unió Europea a Florència. Encara que hi fa algunes referències, l'autor no entra a fons en la curiosa i no sempre fluida relació entre els respectius arxius històrics de les institucions i l'Institut Universitari Europeu de Florència, una institució aliena als tractats comunitaris i que no obstant això està lligada per contracte amb les institucions europees des del 1984 com a dipositària dels seus arxius històrics.

El llibre conclou amb uns annexos que inclouen un llistat de textos legals, adreces dels serveis d'arxiu de les diverses institucions i una breu bibliografia. Alfonso García-Miguel ha elaborat un bon manual introductor als arxius de les institucions europees. Esperem que sigui un primer esglaó en una relació més estreta i potencialment molt beneficiosa entre els nostres arxius i la important tasca arxivística i de gestió documental desenvolupada a les institucions europees.

De l'arxiu a l'arxiver

Arnau Guardiola Ponti

**Responsable
del Servei d'Arxiu
d'Oficina Ponti, SLP**

Un dia de la primavera del 2005, un bon amic em va explicar que estava estudiant una cosa anomenada "Arxivística i gestió documental". Sincerament, la meua pregunta va ser: "*arxi què?*". Però em va cridar l'atenció... Dies més tard, ja tenia el tríptic de l'ESAGED. Me'l vaig fullejar i vaig veure que dels cinc o sis punts que destacaven m'interessaven tots exceptuant un. A través d'un conegut vam fer algunes consultes per veure què era aquest Graduat Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. Cal dir-ho, les referències eren bones. M'hi vaig apuntar i el setembre de 2005 començava l'ESAGED. Fins aleshores, dels arxius coneixia poca cosa. Coneixia l'Arxiu Nacional de Catalunya i havia fet algunes visites a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona i al de la Casa Atmatller. Era un món nou del qual era ignorant: quadre de classificació?, nivell jeràrquic?, sèries documentals?, fons?, subfons?... Els dies i setmanes van anar passant i vaig anar descobrint el món de l'arxivística i de la gestió documental. De febrer a setembre de 2006 vaig fer les primeres pràctiques professionals. Per un seguit de circumstàncies vaig aterrar a l'antic Departament d'Universitats Recerca i Societat de la Informació. Va ser tot

un aprenentatge gràcies a en Jordi Serra i a un seguit de companys i companyes de l'ESAGED. Vaig aprendre a fer tractaments arxivístics. Vaig conèixer com s'havien de gestionar les transferències. Vaig catalogar. Vaig descriure el fons Artur Bladé (el fill, no Artur Bladé Desumvila, el pare, l'escriptor). Tots aquests conceptes van començar a formar part del meu aprenentatge. El mes de juny de 2006 vaig fer una breu estada a Fes (el Marroc) amb Arxivers Sense Fronteres. Un altra experiència. De setembre a desembre de 2006 vaig fer unes altres pràctiques a l'Arxiu Municipal Administratiu de l'Ajuntament de Barcelona amb la tutoria de Glòria Mora. Un mes més. El 8 de gener de 2007 vaig entrar a treballar a Oficina Ponti, l'empresa familiar dedicada a la propietat industrial amb més de 75 anys d'història. Hi havia el projecte de digitalitzar el voluminós fons. No hi havia espai i la digitalització era –o es creia que era– la solució. S'havia fet un estudi previ i ara calia preparar la documentació per a digitalitzar-la. 75 anys són molts anys i molts centenars de milers d'expedients. Pocs dies després, vaig aturar el projecte de digitalització. Era una bogeria i una absurditat. No era la solució. Calia crear un Servei d'Arxiu,



Arnau Guardiola Ponti, responsable del Servei d'Arxiu d'Oficina Ponti, SLP



Arxiu d'Oficina Ponti, SLP

definir un Sistema d'Arxiu (el SAPO, Sistema d'Arxiu d'Oficina Ponti), crear una normativa, inventariar el fons documental, establir uns criteris d'eliminació i conservació... I així vaig començar. Una de les primeres tasques va ser inventariar i assignar una unitat d'instal·lació a milers d'expedients. Fins aleshores els expedients estaven ordenats amb carpetes penjants mitjançant un sistema estadístic numèric —els quatre últims números de l'expedient. Veritablement, no se sabia què hi havia o què no hi havia... El resultat? Avui dia, l'Arxiu Central d'Oficina Ponti gestiona una base de dades amb uns 76.000 registres; amb un volum d'uns 400 metres lineals; amb documentació des de 1935 fins l'actualitat. Com a fons històric, cal destacar els primers rebuts de l'aigua, del lloguer o les primeres relacions externes dutes a terme pel fundador —el meu avi— i el seu soci. Aquesta tasca ha permès que, amb motiu del 75è aniversari, es publiqui una *Notícia històrica* amb la reproducció d'alguns dels documents de l'empresa. Paral·lelament vaig començar a "barallar-me" amb la documentació electrònica, un tema complex. Les empreses acostumen a treballar amb gestors d'expedients o ERP (*Enterprise Resource Planning*). L'ERP és el *cor business* de les empreses; una potent base de dades que fa tot el seguiment de la gestió del negoci. També hi ha les bases de dades per a la gestió de l'Administració i les Finances. Lligar la tasca de l'arxivista amb totes aquestes bases

de dades no és fàcil. Un dels avantatges de l'ERP d'Oficina Ponti és que incorpora "una pestanya" per als documents. Com a fita important, cal destacar que hem implantat un sistema de classificació mitjançant un seguit de subdivisions específiques. A Administració i Finances hem introduït la codificació del que serien les sèries per a fer una anàlisi de dimensions, per a conèixer el rendiment de cada producte. Dos exemples del que es pot fer des de l'arxiu d'una empresa. Els principals problemes que m'he trobat és la manca de formació específica i d'experiències comunes.

Els arxius d'empresa tenen un seguit de necessitats que, tot i que no són llunyanes a les de les administracions, divergeixen en certs aspectes. L'assistència a cursos de formació i jornades són complements excel·lents. No obstant això, sovint manca una orientació més específica sobre els arxius d'empresa. Per això, la *Iniciativa per al foment dels arxius empresarials històrics* és una gran oportunitat, sempre que vagi més enllà de recollir fons per a l'Arxiu Nacional de Catalunya. El Grup de Documents i Arxius d'Empresa de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, el qual coordino, també ha de ser un punt de trobada. Com a reptes queda tot el tractament de la documentació ofimàtica, un veritable galimaties... Tot un món apassionant, gràcies a una bonica tarda de la primavera del 2005.

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

President:

Joan Antoni JIMÉNEZ,
jjimenez@catsalut.cat

Vicepresidenta:

Patricia LLOVERAS,
patricia.lloveras@gencat.cat

Vocal de Secretaria:

Albert VILLARÓ,
albert.villaro@mac.com

Vocal de Tresoreria:

Ana PAZOS,
pazosfernandez@hotmail.com

Vocal de Relacions Internacionals:

Joan BOADAS,
jboadas@ajgirona.cat

Vocal de Recerca i Noves Tecnologies:

Miquel SERRA,
miquel.serra@udg.edu

Vocal de Treball i Estatus

Professional:

Josep CONEJO,
jcmuntada@gmail.com

Vocal de Formació i Activitats:

Carme GARCÍA,
carmegarciar@gmail.com

Vocal de Relacions Institucionals:

Marc TAXONERA,
biblioteca@bibliotecademontserrat.net

Vocal de Projectió Professional i

Difusió:

Coia ESCODA,
coia.escoda@porttarragona.cat

Vocal de Publicacions:

M. Luz RETUERTA,
luz.retuerta@gmail.com

La Junta informa

Sessió 9/2010, de 21 d'octubre

Es prengueren els següents acords:

- Nomenar Joan Soler Jiménez representant de l'AAC en el Comitè CTN 50 SC 1 d'AENOR.
- Convocar una assemblea general extraordinària el 13 de desembre de 2010 per procedir a l'aprovació dels nous estatuts de l'AAC, d'acord amb el nou redactat de la Llei 4/2008, del Codi civil de Catalunya.
- Constituir el Comitè Científic del XIII Congrés d'Arxivística de Catalunya que se celebrarà a Lloret de Mar el maig de 2011.
- Sol·licitar que se celebri a Barcelona el simposi i cimera d'InterPARES el novembre de 2011.
- Obrir un compte corrent de l'AAC a Correus.
- Signar un conveni amb l'empresa Balnearis Blancafort per oferir descomptes especials al col·lectiu de l'AAC.

- Aprovar el conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Girona per a la celebració de les Jornades d'Imatge i Recerca 2010.

Moviments de socis

Altes

Socis numeraris: Marc PRIM GARCIA

Socis estudiants: Ruben CARRASCO CANO i Andreu GURRERA VALLVERDÚ

Baixes

Socis numeraris: Rosalia ARENAS RUSINOL, Pare Josep M. CARDONA JANSANA i Verónica RAPALINO

Socis institucionals: Arxiu Municipal de Moncada i Reixac

Socis numeraris: Isabel GARCIA SOLER, Robert PORTA I ROIGÉ i Erola SIMÓN LEIXÀ

HORARI D'ATENCIÓ

Suport administratiu:

Maria FUNÉS
Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h